

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра документознавства і музейної справи

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В.

С. В. Гаврилюк

2017 р.

ЕКСПОЗИЦІЙНО-ВИСТАВКОВА РОБОТА МУЗЕЇВ

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

галузь знань 0201 «Культура»

напрямок підготовки 6.020103 Музейна справа та охорона

пам'яток історії та культури

Луцьк – 2017

Вступ

Програма навчальної дисципліни “Експозиційно-виставкова робота музеїв”, складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки **Бакалавр, напряму 0201 „Культура”, спеціальності 6.020103 “Музейна справа та охорона пам’яток історії та культури”**.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є особливості підготовки та створення виставки та експозиції в музеях.

Міждисциплінарні зв’язки з суспільними та гуманітарними науками: філософією, культурологією, мистецтвознавством, дизайном, історією, пам’ятокзнавством, музеєзнавством, лінгвістикою та ін.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Історія і теорія музейної експозиції.
2. Методика побудови музейної експозиції та особливості експозиційного показу в музеях різного профілю.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 4	0201 „Культура”	дисципліна професійної та практичної підготовки
Модулів 3	6.020103 “Музейна справа та охорона пам’яток історії та культури”	Рік підготовки 3
Змістових модулів 2		Семестр 6
ІНДЗ: €		Лекції 34 год.
Загальна кількість годин 144		Практичні (семінари) 34год.
Тижневих годин (для денної форми навчання):	Освітній ступінь бакалавр	Лабораторні 0 год.
Аудиторних 4 години		Самостійна робота 38 год.
Самостійної роботи 2,5 год.		Індивідуальна робота 38 год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Експозиційна робота музеїв” є комплексне узагальнення студентами теоретичних основ експозиційної

діяльності та застосування практичних знань та вмінь у професійній діяльності.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Експозиційна робота музеїв” є:

- визначити роль виставково-експозиційної роботи в діяльності музейних закладів;
- проаналізувати особливості наукового, художнього та технічного проектування музейної експозиції;
- отримати практичні навички створення музейної виставки.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- специфіку предмету експозиційної роботи музеїв;
- поняття категорій, що використовуються в експозиційній роботі музеїв;
- історичні та теоретичні основи експозиційної роботи музеїв;
- специфіку створення експозиції музею;
- документацію, що оформляється під час створення виставки чи експозиції;
- методiku проектування та створення експозицій музеїв різних профілів.

вміти :

- орієнтуватись в сучасних підходах та тенденціях експозиційної та виставкової діяльності музеїв;
- формулювати завдання експозицій музеїв різних профілів;
- проектувати і створювати виставки і музейні експозиції.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історія і теорія музейної експозиції.

Тема 1. “Експозиційна робота музеїв” як навчальна дисципліна

Визначення поняття “Експозиційна робота”. Предмет, об’єкт і завдання курсу. Основні поняття і категорії експозиційної діяльності музеїв: експозиція, предмет музейного значення, експонат, експозиційний комплекс, етикетка та ін.

Тема 2. Етапи виникнення музейних експозицій.

Першими експозиціями, в основу яких лягли наукові принципи організації матеріалу, стали систематичні експозиції. Їх поява в кінці XVIII – першій половині XIX ст. була пов’язана з бурхливим розвитком процесу диференціації у сфері науки і створенням профільних музеїв. В кінці XIX – початку XX ст. в Західній Європі з’явилися перші експозиції, що складаються виключно з ансамблів. Елементи ландшафтного методу експонування у вигляді біогруп з’явилися в природно-наукових музеях в середині XIX ст. Першими в другій половині 1920-х рр. тематичний, або комплексно-тематичний метод експонування стали розробляти історико-революційні музеї стосовно до своєї тематики - економічної та політичної

історії.

Тема 3. Принципи, прийоми і методи побудови експозицій

У вітчизняному музеєзнавстві традиційно виділяють такі основні методи експонування: систематичний, ансамблевий, ландшафтний, тематичний. Вибір методів експонування залежить від профілю музею, від теми і цільових установок при створенні експозиції, специфіки колекцій, розмірів експозиційних площ та ін. Існують три принципи побудови експозицій: історико-хронологічний, комплексно-тематичний і проблемний.

Тема 4. Сучасні підходи і тенденції в експозиційній роботі музеїв України.

Сьогодні методи експонування (системний, ансамблевий, тематичний та ін.) нерідко інтегруються. Новим в експозиційному мистецтві є метод образної та сюжетно-драматургійної побудови експозиційного середовища.

Тема 5. Мова музейної експозиції. Експозиційні матеріали та експозиційні комплекси.

Прийом масового показу однотипних предметів. Місце в комплексі різних типів матеріалів. Комплекси-ансамблі (оригінальні і наукові реконструкції). Колекційні комплекси в комплексно-тематичних експозиціях.

Тема 6. Музейна експозиція як основна форма музейної комунікації.

Особливості музейної комунікації. Експозиція як одна із форм музейної комунікації. Експозиція і глядач. Інформаційний і комунікаційний аспекти експозиції. Використання технічних і аудіовізуальних засобів як одна із умов розширення інформаційних можливостей та підвищення емоційного впливу експозиції.

Тема 7. Психологічні аспекти музейної експозиції.

Психологічні особливості впливу експозиції на глядача. Музейна експозиція через музейного педагога, екскурсовода і психолога, які прагнуть донести до різних категорій відвідувачів (у відповідності з їх рівнем сприймання) не тільки інформацію, можуть впливати через емоції на підсвідомість реципієнтів і сприяти їх заглибленню в історичне середовище.

Тема 8. Інтерактивність у просторі музею.

Поняття “Інтерактивність”. Інтерактивність у музейній експозиції як ефективний спосіб засвоєння нового матеріалу. Інтерактивна експозиція і дитяча аудиторія. Формування навичок логічного мислення та вміння працювати у команді. Критерії інтерактивної експозиції.

Змістовий модуль 2. Методика побудови музейної експозиції та особливості експозиційного показу в музеях різного профілю.

Тема 1. Наукове проектування експозиції музею.

Складові частини проектування експозиції. Наукова концепція експозиції. Короткий тематичний план (тематична структура). Розширена тематична структура (розгорнутий тематичний план). Тематико-експозиційний план (ТЕП). Сценарій експозиції.

Тема 2. Побудова тематичного експозиційного комплексу.

Склад експозиційного комплексу. Експонати, створювані музеєм для експозиційного показу. Особливості побудови тематичного експозиційного комплексу. Принципи розташування експонатів в експозиції. Прийоми групування й виділення експонатів.

Тема 3. Художнє проектування експозиції музею.

Концепції художнього проектування експозиції. Нове розуміння ролі музейного художника у створенні експозиції. Використання оригінальних музейних предметів і науково-допоміжних матеріалів. Бутафорія та її використання в експозиції. Монументально-образотворчі засоби. Технічні засоби. Експозиційне обладнання. Просторове рішення експозиції.

Тема 4. Вимоги до архітектури експозиційних зал.

Завдання архітектурно-художнього оформлення експозиції. Архітектура експозиційних зал. Стеля і підлога зали в експозиції. Оформлення входу до музею і вестибюлю. Планування будівлі і розробка маршруту огляду.

Тема 5. Основні вимоги до розробки експозиції в музеї.

Основні етапи розробки художнього проекту: генеральне рішення - ескізний проект - монтажні листи. Вимоги до розміщення тематико-експозиційного комплексу. Експозиційний пояс. Розміщення габаритних предметів та відстань між ними. Розташування однотипних предметів та предметів одного розміру.

Тема 6. Освітлення і колір в експозиції.

Роль освітлення в експозиції. Освітлення експозиційних зал, вітрин і щитів. Коефіцієнт відображення світла різними матеріалами і поверхнями. Характеристики освітлення від різних джерел світла. Колір в оформленні зали й експозиційних меблів. Принципи підбору кольору для стін зали й меблів. Використання властивості кольорів для виділення експонатів.

Тема 7. Експозиційні меблі та устаткування.

Основні види експозиційних меблів. Вимоги до конструкції меблів. Вітрини, щити і підставки. Види вітрин і їх конструкції. Внутрішнє обладнання вітрин. Конструкції щитів і стендів та їх місце в експозиції. Використання підставок (подіумів) в експозиції. Скляні ковпаки-футляри і їх застосування. Обладнання робочого місця відвідувача й меблі для відпочинку.

Тема 8. Роль текстів в експозиції.

Значення тексту в експозиції. Основні види текстів в експозиції, їх характеристика. Вимоги до оформлення текстів в експозиції. Особливості складання етикетажу до різних груп матеріалів.

Тема 9. Організація монтажу та демонтажу експозиції.

Організація монтажу та відкриття експозиції. Реекспозиція. Спостереження за станом експозиції та експонатів. Особливості демонтажу музейної експозиції.

Тема 10. Відкриття музейної експозиції.

Підготовка до відкриття музейної експозиції. Наукове та екскурсійне обслуговування. Прийомів менеджменту й маркетингу під час підготовки до відкриття музейної експозиції. Підготовка путівників, листівок. Вернісаж. Вдосконалення музейної експозиції після її відкриття.

Тема 11. Особливості побудови музейної виставки.

Історія виставкової діяльності музеїв. Мета та завдання виставкової роботи музеїв різних профілів. Специфіка музейної виставки порівняно з стаціонарною експозицією. Система експозицій у сучасному музеї. Класифікація і типологія виставок. Відвідування і обговорення виставок.

Тема 12. Специфіка експозицій музеїв різних профілів.

Особливості експозиції природничих музеїв. Експозиція археологічних музеїв. Експозиційне мистецтво в контексті храмової архітектури. Експозиційний показ творів живопису, графіки і скульптури. Створення експозиції в музеях під відкритим небом. Експозиція краєзнавчого музею і її специфіка. Експозиція в літературних та меморіальних музеях. Нетрадиційні форми роботи музеїв з етнографічними колекціями.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Практ. (Семін.)	Індв.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Історія і теорія музейної експозиції.						
Тема 1. “Експозиційна робота музеїв” як навчальна дисципліна	5	2		2	1	
Тема 2. Етапи виникнення музейних експозицій	6	2	2	1	1	
Тема 3. Принципи, прийоми і методи побудови експозицій	8	4		2	2	
Тема 4. Сучасні підходи і тенденції в експозиційній роботі музеїв України.	5		2	1	2	
Тема 5. Мова музейної експозиції. Експозиційні матеріали та експозиційні комплекси.	4	2		1	1	
Тема 6. Музейна експозиція як основна форма музейної комунікації.	4	2		1	1	
Тема 7. Психологічні аспекти музейної експозиції.	4		2	1	1	

Тема 8. Інтерактивність у просторі музею.	4	2		1	1	
Разом за змістовим модулем 1	40	14	6	10	10	
Змістовий модуль 2. Ділова етика музейного працівника						
Тема 9. Наукове проектування експозиції музею.	8		4	2	2	
Тема 10. Побудова тематичного експозиційного комплексу.	8		4	2	2	
Тема 11. Художнє проектування експозиції музею.	12	6		4	2	
Тема 12. Вимоги до архітектури експозиційних зал.	12	6		2	4	
Тема 13. Основні вимоги до розробки експозиції в музеї.	8	4		2	2	
Тема 14. Освітлення і колір в експозиції.	6	2		2	2	
Тема 15. Експозиційні меблі та устаткування.	6	2		2	2	
Тема 16. Роль текстів в експозиції.	8		4	2	2	
Тема 17. Організація монтажу та демонтажу експозиції	6		2	2	2	
Тема 18. Відкриття музейної експозиції.	8		4	2	2	
Тема 19. Особливості побудови музейної виставки.	8		4	2	2	
Тема 20. Специфіка експозицій музеїв різних профілів.	14		6	4	4	
Разом за змістовим модулем 2	104	20	28	28	28	
Усього годин	144	34	34	38	38	

5. Темі семінарських занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Етапи виникнення музейних експозицій <ol style="list-style-type: none"> 1. Створення перших систематичних експозицій. 2. Поява ансамблевих експозицій. 3. Експозиція в природно-наукових музеях в середині XIX ст. 4. Запровадження тематичних експозицій у музеях світу. 	2
2	Сучасні підходи і тенденції в експозиційній роботі музеїв України <ol style="list-style-type: none"> 1. Метод образної та сюжетно-драматургійної побудови експозиційного середовища. 2. Театральні прийоми у побудові експозиції. 3. Поєднання різних методів експозиційного показу для створення ефективного емоційного стану відвідувача. 	2
3	Психологічні аспекти музейної експозиції <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив експозиції на відвідувача: <ol style="list-style-type: none"> а) дошкільного віку б) учня початкової школи в) учня середньої школи г) учня старшої школи д) молоді е) дорослого населення є) старшого покоління ж) різних віросповідань з) різних статей 2. Особливості сприйняття експозиції людьми з фізичними та психологічними вадами 	2
4	Наукове проектування експозиції музею <ol style="list-style-type: none"> 1. Складові частини проектування експозиції. 2. Наукова концепція експозиції. 3. Короткий тематичний план (тематична структура). Заповнення короткого тематичного плану. 4. Розширена тематична структура (розгорнутий тематичний план). 5. Тематико-експозиційний план (ТЕП). Заповнення ТЕП. 6. Сценарій експозиції. 	4
5	Побудова тематичного експозиційного комплексу <ol style="list-style-type: none"> 1. Склад експозиційного комплексу. 2. Експонати, створювані музеєм для 	4

	<p>експозиційного показу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Особливості побудови тематичного експозиційного комплексу. 4. Принципи розташування експонатів в експозиції. 5. Прийоми групування й виділення експонатів. 	
6	<p>Роль текстів в експозиції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення тексту в експозиції. 2. Основні види текстів в експозиції, їх характеристика. 3. Вимоги до оформлення текстів в експозиції. 4. Особливості складання етикетажу до різних груп матеріалів. 	4
7	<p>Організація монтажу та демонтажу експозиції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація монтажу та відкриття експозиції. 2. Реекспозиція: причини проведення та особливості створення 3. Спостереження за станом експозиції та експонатів. 4. Особливості демонтажу музейної експозиції. 	2
8	<p>Відкриття музейної експозиції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка до відкриття музейної експозиції. 2. Наукове та екскурсійне обслуговування. 3. Прийомів менеджменту й маркетингу під час підготовки до відкриття музейної експозиції. 4. Вернісаж. 5. Вдосконалення музейної експозиції після її відкриття. 	4
9	<p>Особливості побудови музейної виставки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія виставкової діяльності музеїв. 2. Мета та завдання виставкової роботи музеїв різних профілів. 3. Специфіка музейної виставки порівняно з стаціонарною експозицією. 4. Класифікація і типологія виставок. 5. Відвідування і обговорення виставок. 	4
10	<p>Специфіка експозицій музеїв різних профілів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості експозиції природничих музеїв. 2. Експозиція археологічних музеїв. 3. Експозиційне мистецтво в контексті храмової архітектури. 4. Експозиційний показ творів живопису, графіки і скульптури. 5. Створення експозиції в музеях під відкритим небом. 	6

	6. Експозиція краєзнавчого музею і її специфіка. 7. Експозиція в літературних та меморіальних музеях. 8. Нетрадиційні форми роботи музеїв з етнографічними колекціями.	
--	--	--

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Опрацювати питання: “Що таке «експозиційний показ»?”.	1
2	Опрацювати питання: “Що таке «виставка»?”.	1
3	Опрацювати питання: “Що таке «стаціонарна експозиція»?”.	1
4	Опрацювати питання: “Що таке «тематичний експозиційний показ»?”.	1
5	Опрацювати питання: “Що таке «ландшафтний показ експонатів»?”.	1
6	Опрацювати питання: “Що таке «ансамблевий експозиційний комплекс»?”.	1
7	Опрацювати питання: “Використання ІТ-технологій в експозиціях музеїв світу”.	2
8	Охарактеризувати експозиційний матеріал та експозиційний комплекс.	2
9	Проаналізувати форми музейної комунікації	2
10	Написати про особливості експозиційного показу для людей з вадами зору	2
11	Опрацювати питання: “Роль майстер-класів в експозиційному показі”.	2
12	Написати наукову концепцію частини експозиції або виставки	4
13	Написати розгорнутий тематико-структурний план розділу експозиції/виставки	4
14	Проаналізувати переваги і недоліки художнього вирішення розділу експозиції/виставки	1
15	Написати повідомлення: “Дотримання вимог архітектури експозиційних зал музею (на вибір)”.	2
16	Опрацювати питання: “Відповідність освітлення, умеблювання та оформлення текстів до потреб експозиції/ виставки музею (на вибір)”.	1
17	Опрацювати питання: “Проблеми, які вирішує реекспозиція”.	1

18	Опрацювати питання: “Значення путівники, листівки для ефективної експозиції”.	1
19	Створити презентацію виставки (тема довільна)	4
20	Створити презентацію експозиції власного меморіального музею	4
	Разом	38

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується у формі реферату за обраною студентом темою та складеним відповідно до кожної теми планом (список тем подається нижче). Реферат може містити додатки. Повнота висвітлення обраної теми визначатиме оцінку (максимально 10 балів).

Індивідуально-дослідне завдання складається з двох етапів:

1. Підготовка та створення наукової концепції, заповнення тематико-структурного плану, відбір матеріалів, складання ТЕП, сценарію та монтажних листів окремого розділу стаціонарної експозиції краєзнавчого, історичного, художнього, літературного, або меморіального музею, стаціонарної, чи пересувної виставки та документальне їх оформлення.

2. Огляд експозицій або виставки, їх аналіз та складання рецензії відповідно до плану:

- Загальні дані (назва, дата відкриття, термін експонування, місце, авторська група – експозиціонер, дизайнер, художник, фірма-виконавець).
- Основні розділи експозиції/виставки, короткий зміст, повнота висвітлення теми, задуму, форми і методи подачі матеріалу (тем, підтем, тематико-експозиційні комплекси, описати найбільш вдалі із них).
- Характеристика художнього оформлення і дизайну (етикетаж, образність, художні прийоми). Освітлення. Обладнання.
- Експозиційний маршрут.
- Охорона експонатів.
- Висновки.

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання:

екзамен

9. Питання для підсумкового контролю

1. Бутафорія та її використання в експозиції.
2. Використання вітрин, щитів і підставок в експозиції.
3. Використання властивості кольорів для виділення експонатів.
4. Використання оригінальних музейних предметів і науково-допоміжних матеріалів.
5. Використання технічних засобів в експозиційній роботі.
6. Вимоги до оформлення текстів в експозиції.
7. Вимоги до розміщення тематико-експозиційного комплексу. Експозиційний пояс.
8. Відтворення музейних предметів та позамузейних об'єктів при побудові експозиції.
9. Діорами та діорамні макети в експозиції.
10. Експозиційна робота в структурі музейної діяльності.
11. Експозиційне обладнання.
12. Експозиційні матеріали та експозиційні комплекси.
13. Експозиція як одна із форм наукової роботи музею та специфічна форма публікації музейних зібрань.
14. Експонати, створювані музеєм для експозиційного показу.
15. Етнографічні матеріали в сучасних експозиціях.
16. Завдання архітектурно-художнього оформлення експозиції.
17. Інноваційні технології та методи, що використовуються під час створення експозиції.
18. Колір в оформленні зали й експозиційних меблів.
19. Концепції художнього проектування експозиції.
20. Короткий тематичний план (тематична структура).
21. Мета та завдання виставкової роботи музеїв різних профілів.
22. Методика підбору експонатів для експозиції.
23. Мова музейної експозиції.
24. Монументально-образотворчі засоби.
25. Музейна експозиція як основна форма музейної комунікації.
26. Наукова концепція експозиції.
27. Обладнання експозиції меблями.
28. Обладнання робочого місця відвідувача й меблі для відпочинку.
29. Організація відкриття експозиції, її популяризація та реклама.
30. Основні види експозиційних меблів. Вимоги до конструкції меблів.
31. Основні види текстів в експозиції, їх характеристика.
32. Основні вимоги до архітектури експозиційних зал.
33. Основні методи побудови експозиції
34. Основні прийоми та принципи побудови експозиції.
35. Особливості ансамблевого методу побудови експозиції.
36. Особливості експозицій історичних і краєзнавчих музеїв.
37. Особливості експозицій меморіальних музеїв.

38. Особливості експозицій художніх музеїв.
39. Особливості експонування предметів мистецтва.
40. Особливості експонування рідкісних книг, документальних матеріалів.
41. Особливості побудови тематичного експозиційного комплексу.
42. Особливості складання етикетажу до різних груп матеріалів.
43. Оформлення входу до музею і вестибюлю.
44. Планування будівлі і розробка маршруту огляду.
45. Прийоми групування й виділення експонатів.
46. Принципи підбору кольору для стін зали й меблів.
47. Принципи розташування експонатів в експозиції.
48. Просторове рішення експозиції.
49. Психологічні аспекти сприйняття музейної експозиції.
50. Реекспозиція, нагляд за станом експозиції та експонатів, демонтаж експозиції.
51. Розвиток експозиційної теорії і практики музеями України в ХХ столітті.
52. Розвиток музейної експозиції від давніх часів до сучасності.
53. Розширена тематична структура (розгорнутий тематичний план).
54. Роль освітлення в експозиції.
55. Роль тексту в експозиції.
56. Склад експозиційного комплексу.
57. Складові частини проектування експозиції.
58. Скляні ковпаки-футляри і їх застосування.
59. Стеля і підлога зали в експозиції.
60. Сучасні тенденції в проектуванні та побудові музейної експозиції.
61. Тематико-експозиційний план (ТЕП). Сценарій експозиції.
62. Тенденції розвитку експозиційного простору музею.
63. Типи і види виставок: масові і елітні, постійні і тимчасові, стаціонарні і пересувні.

10. Методи навчання:

- словесні;
- наочні;
- інтерактивного навчання;
- репродуктивні;
- проблемного викладу.

11. Методи та засоби діагностики успішності навчання:

- усне опитування;

- письмові роботи;
- контрольні роботи;
- виконання ІНДЗ;
- залік.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Дисципліна складається з двох змістових модулів та її вивчення передбачає виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 30 балів);
2. виконання ІНДЗ, які зараховуються у поточний контроль (максимум 10 балів);
3. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Модуль 1	Модуль 2 (ІНДЗ)	Модуль 3 (Модульний контроль)	Сума балів
Змістовий модуль 1–3		МКР № 1	
<p>30 26 балів – підготовка і робота на семінарських заняттях (за результатами відповідей обраховується середньоарифметичний бал (додаються всі отримані оцінки, отримане число ділиться на кількість відповідей). 4 бали за систематичну підготовку до</p>	10	60	100

семінарських занять та активну участь у їх роботі (доповнення, виступи з повідомленнями, рефератами, рецензування відповідей і т. д.).			
--	--	--	--

Оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях за 12 бальною шкалою:

1–3 бали – незадовільна відповідь з конспектом або ксерокопіями;

4–6 балів – неповна відповідь на поставлене питання з конспектом без самостійного володіння матеріалом;

7–9 балів – повна відповідь, студент лише частково користується конспектом;

10–12 балів – самостійна, повна відповідь без використання конспекту, виявлене вміння аналізувати, порівнювати матеріал, робити висновки та узагальнення.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

13.Список джерел

1. Арзамасцев В. П. О семантической структуре музейной экспозиции // Музееведение. На пути к музею XXI века. Сб. науч. тр. – М.: НИИ культуры, 1989. – С. 35–49.
2. Артёмова Н.Н. «Четверное измерение». Новые технологии в экспозиции художественного музея // Справочник руководителя учреждения культуры. – 2009. – № 9. – С. 51–58.
3. Вайдакер Ф. Загальна музеологія: Посібник. – Львів: Літопис, 2005. – 632 с.
4. Велика Л. П. Роль образної побудови експозиції у системі музейної комунікації (аспект розбудови української школи музеевчення). Автореферат на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук. – Харків, 2000. [Електронний ресурс] // Режим доступу: disser.com.ua
5. Висоцька К. І., Мельник П. В. Наукова концепція і тематико-експозиційний план музею М. С. Грушевського в селі Сестринівка Козятинського району // Музейний вісник Вінниччини: Наук.-практ. зб. Вип. 3. – Вінниця, 2008. – С. 3–37.
6. Газалова К. М. Научная концепция как этап проектирования экспозиции по истории советского общества // Научное проектирование экспозиции по истории советского общества. – М., 1981. – С. 71–80.
7. Галкина Т. В. Музееведение: основы создания экспозиции. Учебно-методическое пособие для студентов исторических факультетов вузов по специализации «Историческое краеведение и музееведение». – Томск: Изд-во Томского государственного педагогического университета, 2004. – 56 с.
8. Гнедовский М. Б. Проектировочный подход и исследование в экспозиционной работе // Научное проектирование экспозиции по истории советского общества. М., 1981. – С. 81–89.
9. Гнедовский М.Б. Роль сценария в экспозиционной работе музеев // Актуальные проблемы советского музееведения. Сб. науч. тр. М., 1987. – С. 75–86.
10. Драк А. М. Образність музейної експозиції [Електронний ресурс] // Музей театрального, музичного і кіномистецтва України. Експозиції. – Режим доступу: <http://www.tmf-museum.kiev.ua/ua/1/exprodrak.htm>
11. Дружинин Н.М. Методы историко-революционной экспозиции // Музееведческая мысль в России (XVIII – XIX веков). Сб. документов и материалов. – М.: Этерна, 2010. – С.615–636.
12. Эфрос А.М. Экспозиция // Музееведческая мысль в России (XVIII – XIX веков). Сб. документов и материалов. – М.: Этерна, 2010. – С.708–732.
13. Ерофеев А. Музей и художник // Музей. – 2008. – № 10. – С. 13–18.
14. Жданова Д. А. До питання влаштування та дизайнерсько-художнього оформлення експозиції // Лаврський альманах: Вип. 20. – 2008. – С. 133–137.
15. Закс А. Б. Методика экспозиционной работы в краеведческом музее // Музееведческая мысль в России (XVIII – XIX веков). Сб. документов и материалов. – М.: Этерна, 2010. – С.743–763.
16. Закс А. Б. Технология построения музейной экспозиции // Актуальные

- проблемы музейного дела в РСФСР. Тр. ГИМ: Вып. № 66. – М., 1987. – С. 86–97.
17. Заславец Н.Н. Информационные технологии в музейной экспозиции // Справочник руководителя учреждения культуры. – 2009. – № 1. – С. 65–72.
  18. Иванова Д. О. Віртуальна експозиція – невід’ємна частина сучасного музею // VI Луньовські читання. Сучасна музейна експозиція: вимоги часу та нові можливості (до 60-річчя заснування Пархомівського художнього музею імені А. Ф. Луньова). Матеріали науково-практичного семінару 27 березня 2015 р. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – С. 89–92.
  19. Иксанова И. В., Соустин А. С. К вопросу о разработке научной и художественной концепции регионального музея природы // Вопросы экспозиционной работы краеведческих музеев. Музей и современность. Тр. 84. – М.: НИИ культуры, 1979. – С. 96–111.
  20. Карпов Р. А. К вопросу об организации экспозиционного пространства // Художественное оформление музеев. – М., 1965. – С. 137–189.
  21. Кімнатний А. Д. Особливості побудови експозиції в музеях мистецького профілю // artmuseum.kr.ua
  22. Кондель-Пермінова Н. Концепція музейного центру історії архітектури імені академіка П. Ф. Альошина // Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини: 36. наук. пр. – К.: Вид. дім А+С, 2006. – С. 65–76.
  23. Кострищ Ф.А. Актуальное искусство в пространстве классического музея // Музей. – 2008. – № 10. – С. 149–153.
  24. Крейн А.З. Экспозиция нового музея А.С.Пушкина // Музееведческая мысль в России (XVIII – XIX веков). Сб. документов и материалов. – М.: Этерна, 2010. – С.798–803.
  25. Майстровская М. Т. Очерк развития современного экспозиционного дизайна (музеи искусства) // Музееведение. На пути к музею XXI века. Сб. науч. тр. – М.: НИИ культуры, 1989. – С. 51–65.
  26. Машковцев Н. Г. Принципы музейного строительства // Музееведческая мысль в России (XVIII – XIX веков). Сб. документов и материалов. – М.: Этерна, 2010. – С.481–498.
  27. Михайловская А. И. Музейная экспозиция. Организация и техника. – М., 1964. – 408 с.
  28. Михайловская А.И. Из опыта архитектурно-художественных решений музейных экспозиций // Музейная эстетика и архитектура музеев. – М.: Сов. Россия, 1972. – С. 7–31.
  29. Музееведение. Музеи исторического профиля: Учеб. пособие. – М.: Высшая школа, 1988. – Гл. 8–9. – С. 195–269.
  30. Музей XXI века. Каким ему быть? // Музей. – 2008. – № 6. – 110 с.
  31. Музейная эстетика и архитектура музеев. – М., 1972. – 270 с., ил.
  32. Музейное дело в СССР. Актуальные проблемы архитектурно-художественного проектирования экспозиций исторических и краеведческих музеев. Сб. науч. тр. – М., 1983. – 120 с.
  33. Обладнання експозиційних і фондів приміщень природничого музею // Методичні рекомендації. – Львів, 1998. – 12 с.

34. Пищулин Ю. П. Актуальные вопросы проектирования музейной экспозиции в исторических и краеведческих музеях // Научное проектирование экспозиции по истории советского общества. М., 1981. – С. 59–70.
35. Пищулин Ю. П., Соустин А. С. Экспозиция как важнейшее направление работы музея // Музейное дело в СССР. – М., 1987. – С. 107–139.
36. Побудова музейної експозиції з історії первісного суспільства (психолого-педагогічний аспект) [Електронний ресурс] // Режим доступу : ua.textreferat.com
37. Поляков Т. Н. Образно-сюжетный метод в системе взаимосвязей традиционных методов построения экспозиции // Проблемы культурной коммуникации в музейной деятельности. Сб. науч. тр. – М.: НИИ культуры, 1989. – С. 35–84.
38. Поляков Т. П. Как делать музей? (О методах проектирования музейной экспозиции). – М., 1997. – 174 с.
39. Поляков Т. П. Мифологическое сознание и музей XXI века (на примере концепции музея-заповедника "Исток Волги" // Музееведение. На пути к музею XXI века. Сб. науч. тр. – М.: НИИ культуры, 1989. – С. 145–157.
40. Поляков Т. П. Образно-сюжетный метод организации музейной экспозиции // Некоторые проблемы исследования современной культуры. Сб. науч. тр. – М.: НИИ культуры, 1987. – С. 44–52.
41. Присёлков М. Д. Историко-бытовые музеи. Задачи, построение, экспозиция // Музееведческая мысль в России (XVIII – XIX веков). Сб. документов и материалов. – М.: Этерна, 2010. – С.560–573.
42. Розеблюм Е. А. Музей и художник // Музееведческая мысль в России (XVIII – XIX веков). Сб. документов и материалов. – М.: Этерна, 2010. – С.805–812.
43. Рутинський М. І., Стецюк О. В. Музезнавство: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 428 с.
44. Смирнова Т. А. Цифровые технологии в экспозиционном пространстве музея: современные тенденции и перспективы // Справочник руководителя учреждения культуры. – 2010. – № 5. – С. 67–74.
45. Соустин А. С. Замысел - проект - воплощение (О процессе проектирования музейной экспозиции) // Проблемы совершенствования музейного дела (Музей и современность). Тр. 59. – М.: НИИ культуры, 1977. – С. 120–143.
46. Сошнікова О. М. Предметно-експозиційний простір як провідна форма музейної комунікації VI Луцьовські читання. Сучасна музейна експозиція: вимоги часу та нові можливості (до 60-річчя заснування Пархомівського художнього музею імені А. Ф. Луцьова). Матеріали науково-практичного семінару 27 березня 2015 р. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – С. 60–69.
47. Станюкович Т.В., Чистов К.В. Этнография и актуальные проблемы развития этнографических музеев // Музееведческая мысль в России (XVIII – XIX веков). Сб. документов и материалов. – М.: Этерна, 2010. – С.814–822.
48. Хорошунова І. Деякі питання художнього оформлення музейної

- експозиції. – К., 1959. – 70 с.
49. Художественное оформление музеев // Тр. НИИ музееведения: Вып. 14. – М., 1965. – 278 с., ил.
  50. Шевченко В. В., Ломачинська І. М. Музеєзнавство: Навч. посібник. – К.: Університет "Україна", 2007. – 288 с.
  51. Шмит Ф.И. Исторические, этнографические, художественные музеи. Очерк истории и теории музейного дела. – Х., 1919. – 103 с.
  52. Шмит Ф. И. Краеведческие музеи // Музееведческая мысль в России (XVIII – XIX веков). Сб. документов и материалов. – М.: Этерна, 2010. – С.594–608.
  53. Шмит Ф. И. Музейное дело. Вопросы экспозиции. – Ленинград, 1929. – 245 с.
  54. Шляхтина Л.М. Основы музейного дела: теория и практика : учеб. пособие / Л.М. Шляхтина. М.: Высшая школа, 2005. – 183 с.
  55. Шпорт Г. М. Психологічні аспекти сприйняття відвідувачами експозиції» (На матеріалах етнографічної виставки «...І на тім рушничкові, оживе все знайоме...») // VI Луньовські читання. Сучасна музейна експозиція: вимоги часу та нові можливості (до 60-річчя заснування Пархомівського художнього музею імені А. Ф. Луньова). Матеріали науково-практичного семінару 27 березня 2015 р. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – С. 121–135.
  56. Юренева Т.Ю. Музееведение. – М.: Академпроект, 2006. – 536 с.
  57. Янибеков Э. В. Электронная система учета Отдела хранения экспозиции // Справочник руководителя учреждения культуры. – 2009. – № 8. – С. 49–56.